

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

транспорту України від 27.03.1998 року №93// База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0233-98>

6. «Про внесення змін до «Кодексу торговельного мореплавства України»: пропозиції та зауваження / Козир Б.Ю., Дубневич Я.В., Євтушок С.М [та інші]; 2016. №2/366. URL: http://www.impeer.od.ua/images/Vchena_rada/2016/Kotlubay_propozicii.pdf

Ключові слова: реєстрація суден, зручний прапор, торговельне мореплавство, законодавство в сфері мореплавства.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Федорова Тетяна Сергіївна.

Лебедевич Анна Дмитрівна та Письменна Ксенія Ігорівна

здобувачки 1-го курсу магістратури

факультету прокуратури та слідства

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМАТИКА ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ МІЖНАРОДНИХ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Актуальність теми полягає в зростанні ролі міжнародних неурядових організацій (МНУО) на міжнародній арені. Сьогодні ці організації відіграють вагомую роль у вирішенні глобальних проблем, таких як захист прав людини, охорона довкілля, гуманітарна допомога тощо. Однак питання їхньої правосуб'єктності залишається неоднозначним і викликає багато дискусій. Міжнародні неурядові організації не мають статусу державних суб'єктів або міжнародних міжурядових організацій, тому визначення їх правосуб'єктності стикається з труднощами. Відсутність єдиних стандартів у міжнародному праві щодо їх визнання ускладнює їх взаємодію з державами та міжурядовими

організаціями. Крім того, правосуб'єктність МНУО вимагає чіткого регулювання їхніх прав і обов'язків, механізмів участі в міжнародних процесах, а також способів захисту їхніх інтересів на міжнародній арені.

Міжнародні неурядові організації отримують консультативний статус при міжнародних міжурядових організаціях, що надає їм певні права та обов'язки згідно з міжнародними договорами. Це свідчить про те, що вони беруть участь у міжнародних відносинах, які регулюються міжнародним правом. Виходячи з цього, можна стверджувати, що МНУО мають спеціальну міжнародну правосуб'єктність, яка проявляється в правозастосувальній діяльності. У міжнародно-правовій літературі таку специфічну правосуб'єктність називають функціональною, на відміну від універсальної (загальної), властивої державам, та галузевої, характерної для міжнародних міжурядових організацій. Міжнародну правосуб'єктність МНУО також можна визначати як спеціальну, часткову, фрагментарну або факультативну, яка не включає здатності до нормотворення, але має виключно правозастосувальний характер [1].

Питання правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій залишається предметом обговорення. О.В. Тарасов вважає, що в цілому міжнародні неурядові організації підпадають під дію міжнародного права і можуть бути розглянуті як його суб'єкти [2]. Проте, за словами О.В. Сачко, вони ще не досягли загальної правосуб'єктності, хоча на регіональному рівні, зокрема в Європейському Союзі, вже визнаються повноцінними суб'єктами міжнародного права [3]. В. Лебідь аналізуючи це питання, дійшов висновку, що держави не визнають міжнародну правосуб'єктність МНУО через відсутність міжнародного документа, який би регулював питання їх створення та визначення правового статусу. У зв'язку з цим неурядові організації підпадають під дію різних національних правових систем, і виникає необхідність прийняття окремого міжнародного документа, що регулював би статус таких організацій [4].

Одна з основних проблем у визначенні правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій полягає в тому, що вони не мають такого самого статусу, як держави або міжнародні міжурядові організації (ММО). Хоча держави та ММО

є класичними суб'єктами міжнародного права, вони володіють суверенітетом або міжнародно-правовим мандатом, що дає їм правосуб'єктність на міжнародній арені. Міжнародні неурядові організації ж створюються приватними ініціативами, і їхній юридичний статус часто залежить від національних правових систем країн, де вони зареєстровані. Це створює складнощі у визначенні їх ролі в міжнародному праві.

Наприклад, у Статуті ООН немає чіткого визначення правосуб'єктності неурядових організацій. Вони можуть брати участь у роботі ООН як спостерігачі або консультанти, але не мають таких прав, як держави-члени. Подібна ситуація існує і в інших міжнародних організаціях, що обмежує можливості МНУО щодо участі у міжнародному правовому процесі на повноцінному рівні. Відсутність єдиних міжнародно-правових стандартів щодо їхньої правосуб'єктності створює неоднозначність у відносинах між МНУО та державами або міжурядовими організаціями [5].

Легітимність є важливим активом для учасників глобальної політики, особливо для міжнародних неурядових організацій, які здебільшого знаходяться в заможних країнах Глобальної Півночі. На відміну від корпорацій чи держав, міжнародні неурядові організації мають обмежені засоби примусу, оскільки не володіють військовою силою чи значними фінансовими ресурсами. Крім того, через відсутність офіційного статусу на міжнародній арені, вони рідко можуть реалізовувати владу без певної форми легітимації з боку інших. МНУО здобувають авторитет, переконуючи широку аудиторію в тому, що їхні дії справедливі, спрямовані на захист громадських інтересів і базуються на моральних принципах [6].

Незважаючи на відсутність повної правосуб'єктності, міжнародні неурядові організації активно впливають на розробку міжнародних норм і стандартів. Їхня участь у конференціях, форумах та переговорах сприяє формуванню міжнародного порядку денного з ключових питань, таких як права людини, зміни клімату, боротьба з бідністю тощо. В деяких випадках МНУО навіть виступають ініціаторами міжнародних угод або впливають на формулювання міжнародних

документів, як це було, наприклад, у випадку з Кіотським протоколом або Паризькою кліматичною угодою.

Проте їхні можливості залишаються обмеженими в юридичному сенсі. Міжнародні неурядові організації не мають права укладати міжнародні договори, вони не можуть подати позов до міжнародного суду, оскільки не визнаються суб'єктами міжнародного права в повному сенсі. Їхня правосуб'єктність залишається залежною від держав та міжурядових організацій, які визначають рамки їхньої участі на міжнародній арені.

Завдяки правозахисній діяльності міжнародних неурядових організацій, індивіди отримали можливість безпосередньо взаємодіяти з ООН та іншими ключовими міжнародними організаціями, а також брати участь у міжнародній та регіональній системах захисту прав людини. Міжнародні неурядові організації доносять до урядів різних країн інформацію про потреби та проблеми людей, здійснюють моніторинг ситуації щодо дотримання прав людини в державах та виконують функцію громадського контролю над діяльністю правоохоронних органів тощо [7].

Отже, проблема визначення правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій залишається актуальною та дискусійною. Незважаючи на визнання їх ролі в міжнародних відносинах і часткове визнання суб'єктності на регіональному рівні, зокрема в межах Європейського Союзу, загальна міжнародна правосуб'єктність таких організацій досі не є усталеною. Відсутність єдиного міжнародного документа, який би регулював правовий статус міжнародних неурядових організацій, призводить до їх підпорядкування різним національним правовим системам. Для остаточного вирішення цього питання необхідно створити чіткі міжнародно-правові норми, що встановлювали б правосуб'єктність та регламентували діяльність міжнародних неурядових організацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Хар О.Ю. Міжнародно-правове регулювання діяльності неурядових організацій. *Регіональні студії*. Ужгород, Видавничий дім «Гельветика». Вип. 20. 2020. С.131-136.
1. Тарасов О.В. Суб'єкт міжнародного права: проблеми сучасної теорії. Харків: *Право*, 2014. 512 с.
2. Сачко О. В. Правосуб'єктність міжнародних неурядових організацій: стан і перспективи розвитку. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 4. 2022. С. 230-236.
3. Лебідь В. П. Історія розвитку та еволюція міжнародно-правового статусу міжнародних неурядових організацій правозахисного характеру. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. № 4. С. 100-105.
4. Статут Організації Об'єднаних Націй. URL: http://www.un.org.ua/images/UN_Charter_Ukrainian.pdf
5. Brechenmacher S., Carothers T. Examining Civil Society Legitimacy. 2018. URL : <https://carnegieendowment.org/2018/05/02/examining-civil-society-legitimacy-pub-76211>
6. Поляков А. О. Міжнародно-правове регулювання правозахисної діяльності неурядових організацій. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*. Сер.: Право. Харків, 2020. Вип. 32. С. 66-74.

Ключові слова: правосуб'єктність, міжнародні неурядові організації (МНУО), регулювання діяльності, правовий статус, визнання.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Цибульська Ольга Юріївна.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
СЕКЦІЯ №1. ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	6
Борисюк Анна Сергіївна ФЕЙКОВІ НОВИНИ: ВПЛИВ НА СУСПІЛЬСТВО ТА ПРАВОВІ ІНІЦІАТИВИ КРАЇН СВІТУ У РЕГУЛЮВАННІ ТА БОРОТЬБІ З НИМИ.....	6
Вотчал Олексій Вікторович МОНІСТИЧНА ТЕОРІЯ СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЇЇ ВПЛИВ.....	11
Горячківська Оксана Вікторівна МІЖНАРОДНА ВВІЧЛИВІСТЬ ЯК ДЖЕРЕЛО МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	14
Джигирей Владислава Василівна СУТЬ ДЕЯКИХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	17
Костюк Мар'яна Іванівна ПРИНЦИПИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ ТА НЕПОРУШНОСТІ КОРДОНІВ ЯК ФУНДАМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ.....	21
Купенко Артем Ігорович КОНЦЕПЦІЯ РЕЄСТРАЦІЇ СУДНА ЗА ПРОЦЕДУРОЮ «ЗРУЧНИЙ ПРАПОР» В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	26
Лебедевич Анна Дмитрівна та Письменна Ксенія Ігорівна ПРОБЛЕМАТИКА ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ МІЖНАРОДНИХ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	31
Перерва Єлизавета Владиславівна ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї.....	36
Савлук Андрій Леонідович МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА: СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	39
Селіщева Валерія Володимирівна КЛАСИФІКАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ.....	43
Філіппова Катерина Олександрівна ІСЛАМСЬКЕ ПРАВО : ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	50
Шевченко Єлизавета Олегівна ПІДТРИМАННЯ ПРАВОПОРЯДКУ В МІЖНАРОДНОМУ СПІВТОВАРИСТВІ.....	54
СЕКЦІЯ № 2. ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА МІЖНАРОДНИХ КОНФЕРЕНЦІЙ.....	57
Склярчук Кирило Олександрович	